ЦВІЦІ БЕЛЬШЧЫНА!

16 год — гэта невялікі перыяд у гісторыі народа і краіны. Але які ж ён быў багаты ў перамены ў Бельскім павеце.

За панавання капіталістаў і абшарнікаў на Бельшчыне не было электрыфікавана і радыёфікавана ані адна вёска.

Зараз у 70 вёсках гарыць электрычнае святло, а ў звыш 120 вёсках грае радыёкропкі. Апрача таго многія сяляне карыстаюцца радыёпрыёмнікамі.

За санацыйнай Польшчы нават у маёнтках не працавалі на палях трактары. Цяпер многія сельгасгурткі маюць уласныя трактары з поўным камплектам сельскагаспадарчых машын. Колькасць гэтых камплетаў ужо дасягнула 20. Безумоўна, іх будзе хутка больш, бо кожны з 95 сельгасгурткоў на Бельшчыне імкнецца механізаваць апрацоўку зямлі.

У многіх вёсках цяжка карыстацца сельскагаспадарчымі машынамі таму, што там да гэтага часу існуе шахаўніца. Але ўсякіх вёсак з кожным годам менш. У 6 вёсках за народнай улады праведзена камасацыя.

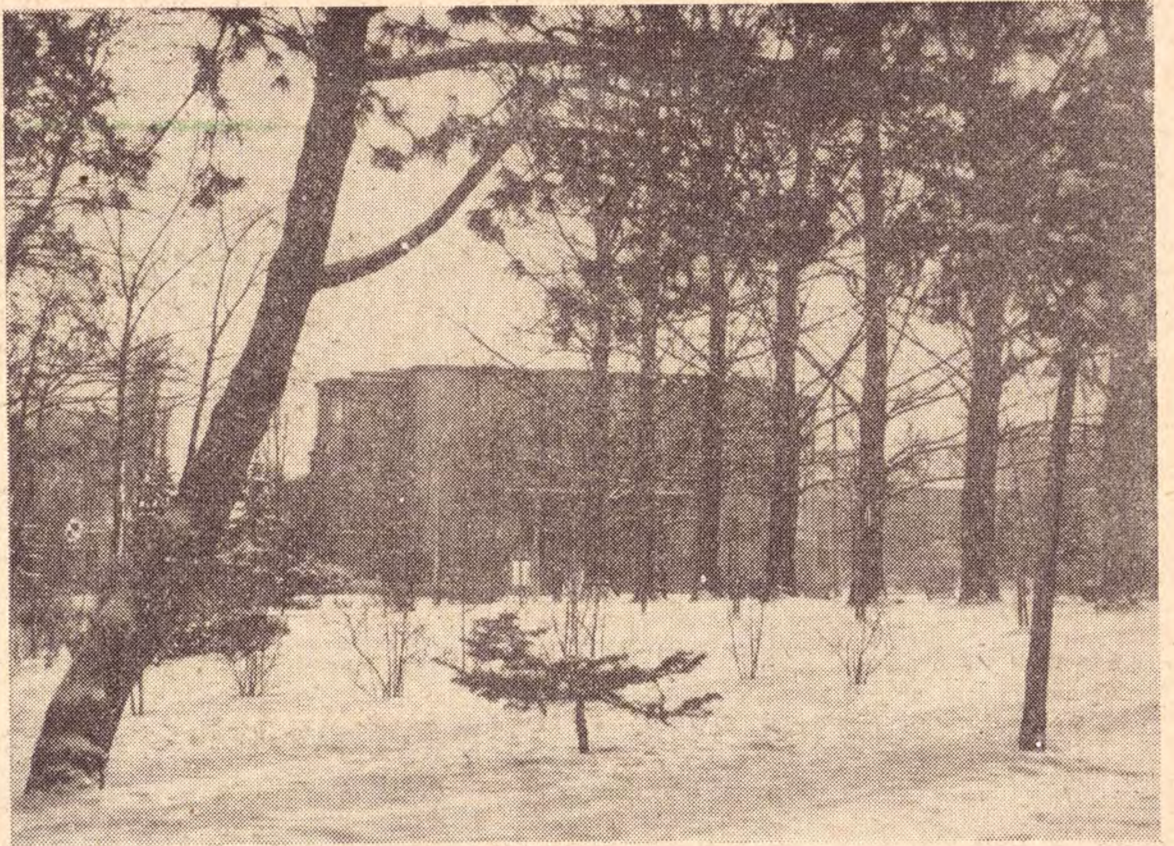
Паляпшэнне матэрыяльных умоў сялян значна залежыць ад развіцця жывёлагадоўлі. А ўсім відома, што развіццё жывёлагадоўлі, у сваю чаргу, залежыць ад кармавой базы, а кармавая база перш за ўсё ад правядзення меліярацыі сенажацяў.

На Бельшчыне за народнай улады змеліяравана 8750 га сенажацяў. За гэтую пяцігодку запланавана правесці меліярацыю далейшых 3500 га сенажацяў. Гэта значна павысіць дабрабыт сялян.

Прыемна адзначыць, што матэрыяльныя ўмовы гаспадароў з кожным годам паляпшаюцца. Да 1939 года не многа было ў вёсках веласіпедаў. Зараз веласіпед мае амаль кожны гаспадар. У многіх хатах нават па некалькі веласіпедаў. Але веласіпеды на Бельшчыне аджываюць ужо свой век. Цяпер людзі больш зацікаўлены матацыкламі, якіх колькасць з кожным годам павялічваецца. І так, у 1954 годзе было ў павеце 30 матацыклаў і адна легкавая машына. Зараз матацыклаў 1772, легкавых машын 23. За панскай Польшчы было ў павеце толькі некалькі матацыклаў, якімі карысталіся самыя багатыя людзі.

За народнай улады вельмі далёка шагнула ўперад асвета. Зараз у Бельскім павеце існуе 74 сямікласных школ. Да вайны ў Бельскім павеце былі толькі 4 сямікласныя школы. Вялікай рэдкасцю бы-

(Працяг на стар. 4)

І зімою дрэвы надаюць прывабнасць гарадскому пейзажу. Доказам гэтага наш здымак.
На другім плане тэатр імя А. Вянгеркі ў Беластоку.
фота: Генрык Рагазінскі

Ніва

ОРГАН ГАЛОЎНАГА ПРАЎЛЕННЯ БЕЛАРУСКАГА ГРАМАДСКА-КУЛЬТУРНАГА ТАВАРЫСТВА

№ 7 (259) | ГОД VI | БЕЛАСТОК, 12 ЛЮТАГА 1961 ГОДА | ЦАНА 60 ГР.

Культурна — асветную працу трэба разумець усебакова

Беларускі мастацкі самадзейны рух на Беласточчыне за апошнія гады набыў шырокага размаху. У нашых вёсках і мястэчках сталі ўжо агульна папулярнымі творы беларускай класічнай драматургіі Янкі Купалы, Кандрата Крапівы ці Дуніна - Марцінкевіча. Вядомыя таксама творы іншых беларускіх пісьменнікаў, у прыватнасці, творы Міколы Алтухова, Уладзіміра Ніфёда і інш.

Найчасцей успрыйманай формай у мастацкай самадзейнасці з'яўляюцца драматычныя гурткі. Усюды арганізуюцца драматычныя гурткі — і найчасцей у прыдатак да іх нейкі дуэт, трыё або нават і невялічкі харавы калектыў. Танцавальныя гурткі з'яўляюцца наогул рэдкасцю па прычыне адсутнасці ў галіне танца адпаведных інструктарскіх кадраў.

Актыўнасць беларускага мастацкага самадзейнага руху вялікая. Напрыклад, мастацкія гурткі, якія прымалі ўдзел у цэнтральным аглядзе 27 лістапада ў Беластоку далі на працягу года агулам 73 выступленні ў сваіх аколіцах. Гэта гурткі з Пянькоў і Гарадка (Беластоцкі павет), Ільяшукоў і Кляшчэль (Гайнаўскі павет) і мастацкі гурток са Шчытоў у Бельскім павеце. У сучасны момант налічваецца каля 70 актыўных мастацкіх аматарскіх гурткоў. Статыстычныя даныя за 1960 год паказваюць, што кожны з тых гурткоў даў за год, у сярэднім, па 6 выступленняў. Значыць, на працягу 1960 года беларускія мастацкія гурткі далі насельніцтву каля 420 выступленняў - пастановак і канцэртаў!

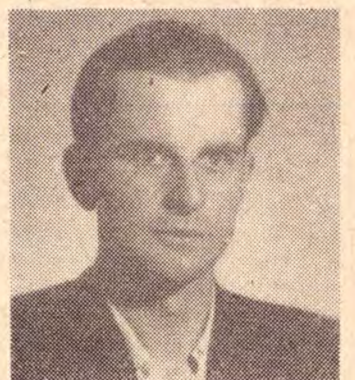
(Працяг на стар. 3)

НАШЫ ІНТЭРВ'Ю

У КОЖНАЙ ВЕСЦЫ НОВЫ СКЛЕП

— Што ў новым годзе чуваць у гайнаўскім гандлі, — запыталі мы ў старшыні ПЗГС — Кастуся Майсені.

— Пачнем будавацца, — адказаў старшыня. — Памяшкальныя ўмовы нашага гандлю ў вёсцы зусім прымітыўныя і, магчыма, найбольш занядбаныя на Беласточчыне. Вясковыя склепы паасобных ГС размяшчаюцца неадпаведных ў старых, спарахнелых ды зусім цесных сялянскіх хатах. У такіх умовах цяжка

вымагаць эстэтыкі гандлю, або адпаведнага размяшчэння тавараў. Дык вось. выраршылі мы ў гэтым годзе распачаць пабудову зусім новых будынкаў са спецыяльным прызначэннем да гандлю. Нашы намеры, каб на працягу некалькі бліжэйшых год у кожнай вёсцы Гайнаўскага павета быў такі новы склеп.

— Якія ж ёсць магчымасці рэалізацыі гэтага, не малога, мерапрыемства.

— Магчымасці, у асноўным, залежаць ад самых сялян, ад іхняй добрай ахвоты і дапамогі.

(Працяг на стар. 5)

ДЗЯДЗЬКА ЛЯВОНЬ У ПРОДАЖУ

Выйшаў з друку зборнік фельетонаў нашага сталага супрацоўніка Дзядзькі Леваня. Кніжка прыгожа аформлена і налічвае 160 старонак. Цана 10 зл. Апрача найлепшых фельетонаў нашага Дзядзькі, у ёй знойдуць чытачы і арыгінальны здымак аўтара, які дагэтуль ніколі яшчэ не здрадзіў свайго вонкавага выгляду. Фельетоны Дзядзькі прынясуць чытачу вялікую прыемнасць і таму раім як найхутчэй набыць гэтую незгладзённую кніжку. «Дзядзька Леваня» набыць можна ў кнігарнях «Дому кСёнжкі», а таксама ў аддзелах БГКТ. Можна таксама выпісаць. Падаем адрас высылковай кнігарні:

„Dom Książki", Księgarnia Wydawnictw Importowanych, Białystok, ul. Kilińskiego 10.

Вясковая хата, абваколеная дрэвамі, уяўляе сабою і зімою чароўны малюнак.
Здымак са Збуча (Гайнаўскі павет).
фота: Генрык Рагазінскі

КАРЭСПАНДЭНЦЫЯ З БССР

Бюджэт рабочай сям'і

Калі мы, будучы ў Мінскім трактарным заводзе, выявілі жаданне пазнаёміцца з нейкай вялікай рабочай сям'ёй, дык нам параілі звярнуцца да Фёдара Кавалёва.

Як вынікае з руплівых рахункаў Кавалёвай агульныя даходы яе сям'і выглядалі ў мінулым годзе наступным чынам: заработная плата склала 21.667 рублёў, прэміі — 4.400 рублёў, за рацыяналізацыю — 1.100 рублёў. Усё разам складала суму 27.167 рублёў.

Ў 1959 годзе кожны член сям'і атрымаў абноўкі. Вось, напрыклад, Фёдар Кавалёў пашыў сабе добры касцюм, сын Мікалай купіў выходны касцюм, а на самага малодшага Кавалёва — Вову — было выдаткавана 648 рублёў. Абноўкі для бабкі — Пелагеі Іпац'еўнай склалі суму 973 рублі. Агулам на пакупку вопраткі сям'я выдаткавала амаль пяць тысяч рублёў. А самага абутку трэба было набыць аж 25 пар. Частка бюджэта прызначаецца на культурныя патрэбы. Паводле падрахункаў Кавалёвай на гэтыя патрэбы выдаткавана агулам за год часу 1 629 рублёў і 75 капеек. Зразумела, што частка грошай пайшла на транспарт і галантэрэю.

Паводле даных Кавалёвай выдаткі на месячнае харчаванне склалі ў сярэднім суму 1.132 рублі. А як выглядала гэтая справа раней, у 1950 годзе? Аказваецца, што ў той час, каб набыць тыя ж самыя прадукты трэба было выдаткаваць амаль дзве тысячы рублёў. Многія рэчы купляліся калісь на рынку і цэны былі вышэйшыя, а зараз усе прадукты ёсць у дзяржаўных магазінах.

Дзесяць год назад Кавалёвы набывалі значна менш гатовай вопраткі, абутку, тканін. Прыгадаем, напрыклад, што матэрыял на сукенку для дачкі Тані ў 1950 годзе каштаваў 28 рублёў, а зараз яго цана — 17 рублёў. Прыблізна тое ж самае з пальтамі, касцюмамі і г. д. У параўнанні з 1953 годам рэальныя даходы рабочых і служачых у краіне павялічыліся на 45 працэнтаў.

Нейк наша размова перайшла на так званыя «нябачныя даходы», якія ідуць, паводле азначэння Фёдара Кавалёва, з дзяржаўнага «катла». Вось Таня правяла два месяцы ў піянерскім лагеры. Поўная цана пуцёўкі на месяц складае 350 рублёў. Сям'я ж заплаціла за яе 119 рублёў, а астатнія расходы ўзяў на сябе прафсаюз. Значыцца ў гэтым выпадку Кавалёвы сэканомілі 480 рублёў.

Фёдар Максімавіч па прадпісанню лекараў харчаваўся ў дыэтэтычнай сталоўцы. Кошты харчавання — 300 рублёў у месяц. Плаціў жа ён толькі 75 рублёў. Астатнюю суму даплачвала ўстанова. У выніку Кавалёвы сэканомілі яшчэ 450 рублёў. Калі яшчэ ўлічым, што на кожнага мінчаніна на медыцынскае абслугоўванне дзяржава дае штогод 250 рублёў, а на кожнага навучэнца ў сярэднім — 835 рублёў у год, тады ў выніку на сям'ю ў складзе шасці чалавек прыпадае 1500 рублёў.

Бачым тады, што штогод сям'я Кавалёвых атрымоўвае ў свой бюджэт 3200 — 3250 рублёў з грамадскага фонда. Трэба не забываць яшчэ і аб платных водпусках і бясплатным сацыяльным страхаванні.

Дык вось, так выглядае бюджэт простай савецкай сям'і. Сям'я Кавалёвых — гэта капля вады, у якой адлюстроўваюцца ўсе рысы сучаснай савецкай сям'і, а ў іх планах — планы нашага заўтра.

Апрацавана паводле П. Му[illegible]кіна.

Рабочыя ліцейнага цэха «Гомсельмаша» праводзяць на пенсію старога рабочага Ігната Хабанюка.

СПАБОРНІЦТВА Ў КОСМАСЕ

Запуск Савецкім Саюзам чарговага сёмага штучнага спадарожніка зямлі рэкорднай вагай у 6,5 тысяч кілаграмаў, а перад гэтым амерыканскай ракеты з малпай на барту, узмоцніла намаганні рада другіх дзяржаў у кірунку пазнавання і здабывання касмічных прастораў. Вось нядаўна, звыш тыдня таму назад, у Страсбургу адбылася пяцідзённая канферэнцыя шаснаццаці дзяржаў, якая разгледзіла брытанска - французскі праект касмічных доследаў і запуску новага спадарожніка зямлі. Гэтыя мерапрыемствы еўрапейскія дзяржавы фінансавалі б супольна.

Брытанскі міністр авіяцыі Тарнейкрафт, які быў гаспадаром канферэнцыі, сказаў, што «дэлегаты выказалі сур'ёзнае зацікаўленне і прыхільна сустрэлі брытанскі праект». Тарнейкрафт адзначыў, каб зацікаўленыя ўрады прынялі як мага хутчэй рашэнні ў справе прыступлення да арганізацыі, якая занялася б запускам спадарожніка зямлі. Англія вельмі мітусіцца вакол гэтай справы, таму што баіцца, каб спецыялісты ў галіне касмічных палётаў не пакінулі б Еўропу і не апынуліся ў ЗША.

У Страсбургу ўдакладнена, што ўвесь кошт запуска спадарожніка складае каля 70 мільёнаў фунтаў стэрлінгаў. Паводле дагэтуляшніх праектаў Англія прызначыла б 23 мільёны, а астатнюю суму — 47 мільёнаў стэрлінгаў пакрыюць наступныя краіны: Францыя — 14,4 мільёнаў; Заходняя Германія — 13,2; Італія — 6,8; Швецыя — 2,9; Іспанія — 2,9; Бельгія — 2,8; Галандыя — 2,6; Швейцарыя — 2,2; а астатнія краіны па каля мільёна фунтаў.

Большасць прадстаўнікоў шаснаццаці дзяржаў выказалася за праектам прымянення снарада «Блю Стрык» як першай часткі трохступеньчатай ракеты, якая памясціла б заходнееўрапейскага спадарожніка на арбіце. Другой часткай ракеты быў бы французскі снарад «Веранік», а трэцюю частку ракеты збудавалі б супольна дзяржавы еўрапейскага кантынента. У Страсбургу ўзгоднена колькасць даследных выстралаў з паасобнымі членамі ракеты. Кошты гэтых спроб складалі б прыблізна палову ўсіх выдаткаў, звязаных з запускам спадарожніка.

Спробы ўтварэння на тэрыторыі Заходняй Еўропы трэцяга сусветнага астранаўтычнага цэнтра маюць палітычны характар і робяцца дзеля захавання прэстыжу. І Англія і Францыя не маюць столькі грошай, каб выпрадукаваць спадарожніка зямлі. Толькі матэрыяльная помач Заходняй Германіі дае магчымасць стварэння такога цэнтра. Нічога тады дзіўнага, што заходнегерманская дэлегацыя праявіла на канферэнцыі ў Страсбургу такое жывое зацікаўленне брытанска - французскім праектам. Не трэба ў сувязі з гэтым зусім здзіўляцца; прадукцыя спадарожнікаў на еўрапейскім кантыненце, якія могуць быць выкарыстаны ў якасці звычайных балістычных снарадаў, дае Заходняй Германіі шансу хуткага ўжо авалодання найбольш знішчальнымі відамі ўзбраення.

УЛ. ЛАЗІНСКІ

У СВЕЦЕ МЁРТВЫХ

Праказа — страшная хвароба — у нас невядомая. Але ў краінах Афрыкі, Амерыкі і Азіі мільёны пракажоных людзей. Прачытайце расказ аб пабыўцы ў лагеры пракажоных Санта Ісабель у Парагваі. Расказваюць два чэшскія журналісты - падарожнікі ГАНЗЕЛЬКА І ЗІКМУНТ.

«Мы проста глядзелі ў твар Рыоса. У гэтую мінуту ён быў нерухомы, як бы высечаны з камення. Здавалася, што ў сваё 35 год Рыос не здольны засмяяцца».

— Вы ведаеце, што такое праказа? Лічаць, што ў Парагваі больш 120 тысяч пракажоных (на 1601 тыс. усяго насельніцтва). У суседняй Бразіліі іх больш паўмільёна. Чалавецтва топчацца вакол праказы больш 3000 год, але і па сёння не ведае, як рашыць многія звязаныя з ёю пытанні. Праказа — гэта другі рак. Яна дрэмле, падпільноўвае, а потым успыхвае нечакана. Ведаеце з чым параўноўваў гэтую хваробу адзін з буйнейшых яе знаўцаў? З аўтамабілем, які з'язджае па крутым склоне над прорасцю. Ён абавязкова ўпадае, калі ў яго няма тармазоў. Калі ёсць тармазы добрыя, то можна зменшыць хуткасць і нават затрымацца. А заднім ходам — ад'ехаць ад лініі, за якой знаходзіцца той свет. Для лячэння праказы мала зрабіць тармазы, патрэбен той задні ход, які абазначае паварот да здароўя, да жыцця.

ЗА КАЛЮЧЫМ ДРОТАМ

Поезд знік за высокімі эўкаліптамі і на маленькай станцыі зноў запанавала цішыня. Педро, босы малады парагваец, узяў з рук доктара Рыоса чамаданчык і паказаў у бок недалёкага плоту, да якога былі прывязаны коні.

— Вось, пошта, доктар, — сказаў.

Рыос узяў пісьмы і газеты і сунуў іх у скураную сумку за сядлом:

— Гэта пошта для пацыентаў. Бадай, мала хто на свеце цешыцца гэтай спісанай паперай больш, чым людзі з Санта — Ісабель. Гэта адзіная нітка, якая звязвае іх з жывым светам.

— Ну, вось мы на месцы, — коратка сказаў доктар Рыос.

Прасека выдыхала цёплы арамат, дарожка кружыла ў густым тунелі дзявічага лесу. Цудоўны зялёны закутак! А крыху далей — загарадзь з калючага дроту, брамка з вісячым замком і аблупіўшыйся надпіс «Раён інфекцыі. Уваход сурова забаронены». Доктар Рыос зноў загаварыў:

— Хачу звярнуць вашу ўвагу яшчэ на некаторыя рэчы. У раёне інфекцыі нідзе і ні да чаго не датыкайцеся. З хворымі размаўляйце на адлегласці па крайняй меры трох крокаў і нікому не падавайце рукі. Я бачыў, што ў вас ёсць штатыў для кінаапарата. Так як вы будзеце з ім працаваць паблізу ад жылля хворых, то я прыказаў, каб калі выйдзеце, вам яго чысценька абмылі спіртам. Пасля гэтага пакіньце яго на некалькі гадзін на сонцы. Праменні сонца найлепшыя памочнікі і пры лячэнні праказы, бо яны забіваюць яе бактэрыі. Таму мы і выбралі гэты куток, адзін з найгарачэйшых ва ўсім Парагваі.

«ЛЬВІНЫ ТВАР»

— Ці могуць хворыя адсылаць пісьмы, доктар?

— Пэўна. Уся іх карэспандэнцыя збіраецца і раз на тыдзень дэзінфекуецца, тады забіраем яе на пошту.

У некалькі сотнях метраў за будынкам кіраўніцтва лагера Педро выскачыў і адкрыў вароты. Мы ўехалі ў густы лес, які ў шырыню аднаго кіламетра прадстаўляў сабою зону, якая ізалявала адзін свет ад другога. Дарога зварочвалася з аднаго боку ў другі.

— Чаму дарога не простая? Яна была б куды карацейшая, — пыталі мы.

— Мы спецыяльна выбралі такую, — кажа доктар. — Шчыт лесу служыць для абароны ад насякомых, якія маглі бы пераносіць заразу ў здаровую зону. Рэзкія павароты перашкаджаюць простаму цячэнню паветра.

За апошнім паваротам раптам адкрылася шырокая прастора. Педро зноў выскачыў з машыны: выцягнуў з кішэні блакнот адарваў адзін ліст і ўзяўся ім за бервяно шлакбаума, каб прапусціць машыну. Бервяно апусцілася, і ліст — белай паперы ўпаў на зямлю... Кавалак чыстай паперы, які адзяляў руку здаровага чалавека ад дрэва, да якога мог дакрануцца пракажоны, прыхіліўшыся да граніцы свайго свету і з сумам паглядаючы ў лес, туды, дзе жывуць зусім другія людзі.

У лагеры пракажоных

(Працяг на стар. 6)

Кузняцоў упершыню наведвае Роўна. Ён так добра натрэніраваўся, што немцы не звяртаюць на яго ніякай увагі. Ад гэтага часу пачынае ён часта наведваць горад. Аднойчы, вяртаючыся ў лагер, Кузняцоў арганізаваў засаду на карнікаў. У яе трапілі гестапаўцы. У забітага старшага гестапаўца Кузняцоў узяў бляшаны жэтон, на якім быў надпіс: «Дзяржаўная палітычная паліцыя» і нумар — «4885».

СТАНОВІШЧА ЎСКЛАДНЯЕЦЦА

У лютым 1943 г. дайшла да нас чутка, што фашысты аб'явілі нейкую жалобу. Па якой прычыне, ніхто не ведаў. Хадзілі чуткі, што памёр Гітлер. Загадку высвятліў Кузняцоў, вярнуўшыся з Роўна. Аказалася, што гітлераўцы аплаквалі сваю разгромленую пад Сталінградам трохсоттысячную армію. Сярод навінак, якія ён прывёз, адна непасрэдна датычыла нас: імперскі камісар Украіны Кох даў загад аб ліквідацыі партызан у раёне Роўна.

На выпадак, калі карнікі прымусяць нас пакінуць наседжаныя месцы, неабходна мець новае прыстанішча. Мы вырашылі шукаць яго ў раёне горада Луцка. Паслалі туды групу з маёрам Фраловым. Праз нядзелю мы атрымалі вестку, што група дабралася да вызначанага месца і накіравала разведчыкаў у горад.

КОЛЯ ПРЫХОДЗЬКА (здымак 1939 года)

Праўдападобна, што справа пашла б і далей таксама паспяхова, калі б не надзвычайныя абставіны, прымусіўшыя вярнуць групу ў атрад.

На «маяку» Вацлава Жыгадла жыў партызан Касульнікаў. Камандзір «маяка» паведаміў, што з-за Касульнікава «маяку» пагражае правал. Касульнікаў амаль штодзённа даставаў самагон і піў бясконца. Урэшце звязаўся з нейкай падазронай жанчынай і выявіў ёй, што ён партызан.

Штаб прыняў рашэнне неадкладна выклікаць з «маякоў» і з Роўна ўсіх партызан, а Касульнікава арыштаваць.

Касульнікаў быў расстраляны.

ГЭЦЬ, ПРАДАЖНЫЯ СКУРЫ!

Цяпер мы вымушаны былі адмовіцца ад гасціннасці Жыгадла, а замест яго хутара трыццаць кіламетраў ад Роўна быў арганізаваны новы «маяк». Тут стала дзяжурылі дваццаць пяць байцоў і з імі некалькі пар добрых коней. Спецыяльна для Кузняцова былі каўровыя сані, на якіх ён ездзіў у Роўна. Сувязь паміж Кузняцовым і «маяком» утрымоўваў Коля Прыходзька. На фурманцы, на веласіпедзе або пешкі ён даручаў пакеты ад Кузняцова на «маяк». Пакуль другі кур'ер дабіраўся ад «маяка» да лагера і назад, Прыходзька адпачываў. А потым ужо з пакетам з атрада ён зноў адпраўляўся да Кузняцова ў Роўна. Часам яму даводзілася адбываць рэйсы па два разы ў дзень. І ўсё ўдавалася яму. Некалькі раз немцы...

...спраўджалі ў яго дакументы, але дакументы былі добрыя.

Аднак Прыходзька не мог абыякава прайсці побач немца або паліцая. Аднойчы ён вяртаўся на фурманцы з Роўна. Яшчэ ў горадзе ён прыкмеціў, што ззаду ідуць двое паліцаяў, і, як яму здалося, сочаць за ім. Замест таго, каб пагнаць коней і ад'ехаць па-здароваму, Прыходзька знарок паехаў крокам. Паліцаі ішлі следам.

Спераду паказаўся мост праз Гарынь. За паўкіламетра ад мосту Прыходзька затрымаўся і пачаў падцягваць папругу, хоць вупраж была ў поўным парадку.

Калі паліцаі зраўняліся з фурманкай, Прыходзька весела аклікнуў іх:

— Сядайце, хлопцы, падвязу. Вам да Клесава?

— Да Клесава.

— Сядайце. Зараз там будзем.

Паліцаі палажылі ў фурманку вінтоўкі, ускочылі самі. Прыходзька рушыў коні і павёў гутарку з пасажырамі:

—Шчо, хлопцы, у паліцаях служым?

— Служым.

— Куды едзеце?

— Народ забіраем да Велыканіметчыны. Тут вось з аднаго хутара браць будзем. Па-добраму не хочуць...

— Несвядомы народ, — паспачуваў Прыходзька.

— А тобі тож, хлопчэ, дужэ добрэ да Велыканіметчыны поіхаты, — заявіў паліцай, гледзячы на Колю. — Такіх здаровых з прыемнасцю бяру. О, брат, там жыццё! Разжывешся, панам дахаты прыідэш.

— Та ці ж я здаровы? — пярэчыў Прыходзька.

Фурманка ўехала на мост. Фурман раптам спыніў каня, падняўся ў поўны рост.

— Рукі ўгору! — загрымеў ён. У руцэ ў яго пісталет. — Гэць з фурманкі, прадажныя скуры! Скачы ў ваду, а то пастраляю.

Унізе бурліць рака. Глянуўшы ўніз, паліцаі адскочылі ад краю.

— Скачы!

Адступаючы ад пісталета, паліцаі скочылі ў ваду. Прыходзька схаваў пісталет, дзелавіта паглядзеў уніз, на раку, дзе барахталіся паліцаі, і, упэўніўшыся, што абое пойдуць на дно, сеў на фурманку і сцебануў каня...

Калі б не трафейныя вінтоўкі, так бы мы і не ведалі аб гэтым выпадку.

ВАЖНЫ ПАКЕТ.

...Дваццаць першага лютага я перадаў кур'еру з «маяка» пакет для Кузняцова.

— Вы павязеце важны пакет, — папярэдзіў я. — Калі ён трапіць да ворага, мы можам загубіць лепшых нашых таварышаў. Будзеце перадаваць пакет Прыходзьку — скажыце яму аб гэтым.

На другі дзень пакет атрымаў на «маяку» Коля Прыходзька, і адправіўся з ім у Роўна.

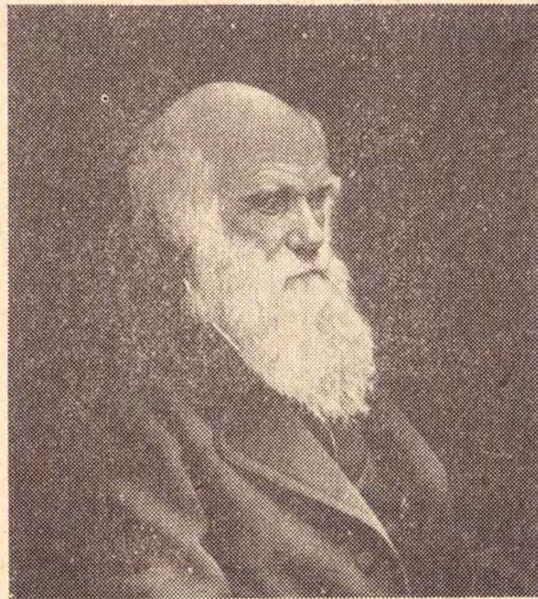
Кузняцоў чакаў цэлы дзень. Але Прыходзька не прыехаў. Не з'явіўся ён і на наступны дзень.

А каля дванаццатай гадзіны па горадзе пашлі чуткі аб незвычайным здарэнні ля вёскі Вялікі Жыцень. Расказвалі, што адзін малады ўкраінец перабіў «багата німакоў» і сам быў забіты.

Кузняцоў неадкладна паслаў у Вялікі Жыцень Казіміра Дамброўскага, у якога былі там сваякі.

Кузняцоў добра ведаў Прыходзька. Ён ні на мінуту не сумняваўся, што, калі Прыходзька трапіць у рукі ворагаў, ён

(Працяг на стар. 4)

НАШ КАЛЯНДАР

12 лютага гг. мінае 152 гады з дня нараджэння вялікага англійскага натураліста і творцы эвалюцыйнага вучэння, Чарлза Дарвіна.

Ч. Дарвін памёр 19 красавіка 1882 года.

Культурна - асветную працу трэба разумець усебакова

(Працяг са стар. 1)

Задачай гэтага артыкула не з'яўляецца асвятленне самадзейнага руху — праблем яго рэпертуара і мастацкага ўзроўню. Хачу звярнуць увагу чытача на падставе вышэй сказанага на другую, надзвычай важную праблему культурнага руху. Гэта праблема асветнай працы.

Трэба сцвердзіць, што гурткі беларускага таварыства ў вёсках прысвячаюць вельмі многа сіл і энергіі арганізаванню мастацкіх гурткоў. І наогул значна менш удзяляюць увагі пытанням пастаяннай асветнай працы. Адсюль паўстае аднабаковасць іх дзейнасці.

Як правіла, мастацкімі гурткамі кіруюць пераважна мясцовыя настаўнікі або працаўнікі святліц і публічных бібліятэк. Гэтыя асобы якраз найбольш кампетэнтныя ў галіне асветнай працы.

Мастацкія калектывы гуртуюць групы людзей, працуючых грамадска на штодзень. З'яўляюцца яны, урэшце, дасканалай базай для развіцця салідная асветнай працы. Напрыклад, мастацкі гурток апрацоўвае нейкую п'есу. У сувязі з гэтым кіраўнік гуртка — настаўнік ці бібліятэкар — можа падрыхтаваць адпаведную гутарку для моладзі аб цэласці літаратурнай творчасці аўтара п'есы, аб эпосе, у якой ён тварыў, аб галоўнай ідэі дадзенага твора. Гэта быў бы свайго роду пачатак, які, безумоўна, зацікавіў бы перш за ўсё шырокае кола моладзі. Затым, можна рабіць спробы арганізаваць праблемны курс аб рэзбудаванай тэматыцы, устаноўленай самой моладдзю.

Але асветнай працы нельга зводзіць толькі да арганізавання праблемных курсаў. Кулінарныя і сельскагаспадарчыя курсы, матаровыя курсы, курсы электра і радыё - мінімум, гутаркі аб гігіене і інш. — гэта таксама асветная праца, якая садзейнічае змяненню аблічча сучаснай вёскі. Зразумелі гэта ўжо многія гурткі Таварыства, такія, як у Верхлесе і Паўднёвым Востраве (Сакольскі пав.) ці Пяньках і Гарадку (Беластоцкі пав.), Новаберазове або ў Новакорніне, Ласінцы (Гайнаўскі павет) і гд.

Гурткі БГКТ павінны наладзіць цесныя сувязі і супрацоўніцтва з павятовымі аб'яднаннямі сельскагаспадарчых гурткоў, павятовымі праўленнямі ЛьПЖ, ЗМВ і станцыямі санітарнай аховы.

Культурна - асветная праца павінна несці не толькі нацыянальнае ўсведамленне і развіўку, але таксама і дапамогу ў канкрэтным цяжкім штодзённым жыцці. Толькі ў такім выпадку гурток БГКТ зможа адыграць пазітыўную ролю ў жыцці вёскі.

Усё гэта павінна з'яўляцца неад'емнай часткай нацыянальнай культуры і яе развіцця.

С. Яновіч
в. а. загадчыка арганізацыйнага аддзела ГП БГКТ

Хор з Вітава (Гайнаўскі павет)

фота: Г. Рагазінскі

працяг са стар. 3

ніколі не выдасць таварышаў. Але калі Прыходзька загінуў, то што сталася з пакетам?

СМЕРЦЬ ГЕРОЯ

Дамброўскі прынёс сумную вестку. Вось яго расказ.

...Як заўсёды, Прыходзька ехаў на фурманцы. Ля Вялікага Жытня яго затрымаў пікет з фельджандараў і паліцэйскіх.

— Стой! Што вязеш?

Жандар праверыў дакумент, які і на гэты раз не выклікаў падазрэнняў.

— Можаш ехаць.

Але адзін са здраднікаў вырашыў на ўсялякі выпадак абшукаць фурманку. Пад сенам у Прыходзькі былі схаваны аўтамат і супрацьтанкавыя гранаты.

— Ды што тут глядзець? — паспрабаваў запярэчыць Прыходзька.

Але здраднік засунуў ужо руку ў сена.

Тады Прыходзька сам выхапіў аўтамат і ўлажыў некалькі ворагаў. Апошнія адбеглі за вугал хаты і адкрылі страляніну. Прыходзька ранілі ў левае плячо. Правай рукою ён сцебануў коні.

Але насустрач ехаў грузавік з жандарамі. Яны з ходу адкрылі агонь.

Ранены другі раз, Прыходзька скочыў у роў. Разгарэўся няроўны бой. Цяжка ранены Прыходзька працягваў страляць да тых пор, пакуль сілы не пачалі яго пакідаць. Тады ён узяў супрацьтанкавую гранату, прывязаў да яе пакет і кінуў яе туды, дзе скапіліся жандары. Раздаўся выбух. Апошняй куляй Прыходзька стрэліў сабе ў сэрца.

Савецкі ўрад высока ацаніў патрыятычны подзвіг нашага таварыша. Яму пасмяротна было прысвоена званне Героя

Савецкага Саюза, а падраздзяленне разведкі, байцом якога ён быў, пачало называцца падраздзяленнем імя Героя Савецкага Саюза Мікалая Тарасавіча Прыходзька.

ЗА КОЛЮ ПРЫХОДЗЬКА

Смерць Прыходзька ўзмацніла нашу трывогу. Я загадаў Кузняцову і цэламу складу «маяка» неадкладна, да высвятлення становішча, вярнуцца ў лагер.

Вечарам першага сакавіка Кузняцоў з таварышамі падышлі да вёскі Хотынь. Тут яны павінны былі перайсці па мосце раку Случ.

Калі яны наблізіліся да ракі, нехта іх аклікнуў па-украінску. Пасля адказа «Мы партызаны» адкрыўся агонь з вінтовак.

— За Колю Прыходзька! Наперад, ура-а! — закрычаў Кузняцоў і сарваўся з месца.

— Ура-а! — крыкнулі разведчыкі і кінуліся да моста.

Праз чвэрць гадзіны ворагі больш не стралялі. Ля моста валяліся іх трупы. Тыя, што асталіся жывымі, стаялі з паднятымі ўверх рукамі. Гэта былі хлопцы з «войска» «Бульбы». Аказваецца, іх паслалі да моста, каб наладзіць засаду на партызан. У засадзе было каля трыццаці асоб. Рэшта была ў вёсцы Хатыні.

— У вёску! — крыкнуў таварышам Кузняцоў.

Нельга сказаць, каб гэта быў разважлівы крок. У вёсцы было шмат нацыяналістаў, з Кузняцовым жа толькі дваццаць пяць чалавек. Ці разлічваў ён на тое, што разгром засады выкліча на бандытах панічнае ўздзеянне, ці спадзяваўся на сілу партызан, гатовых змагацца адзін за дзесяцерых? Так ці інакш, але, уварваўшыся ў Хатынь, Кузняцоў не застаў там бульбашоў. Яны ўцяклі, даведаўшыся аб разгроме сваёй засады.

У той жа дзень стала вядомым, што ў навакольных раёнах з'явіліся фашысцкія карныя экспедыцыі. Узнікла небяспека, што дарогі будуць перакрытыя. Я перадаў загад Фралову неадкладна разам з усімі людзьмі вяртацца ў лагер.

(Працяг у наступным нумары)

У ЗІМОВЫ ВЕЧАР НАД КНІЖКАЙ

Грамадская бібліятэка ў Дубічах Царкоўных існуе ўсяго адзін год. Абслугоўвае яна чатыры бібліятэчныя пункты, якія знаходзяцца ў суседніх вёсках. Бібліятэкарам тут Мікалай Чыквін. Свае абавязкі выконвае ён прыкладна. У залі, у якой знаходзіцца бібліятэка, бачым усюды талковы парадак. За кніжкай бібліятэкар не патрабуе шнырыць, а адразу працягвае руку і падае чытачу патрэбную кніжку. Ды і людзі горнуцца да бібліятэкі. Мікалай Чыквін у сярэднім выпазычае на месяц па 150 кніжак. Як на адну вёску, колькасць не малая.

— Наглядаецца ў нас, — заўважае бібліятэкар, — цікавая і адначасова адмоўная з'ява: старэйшыя людзі больш чытаюць ад моладзі.

— Мо' вы не маеце адпаведных кніжак для маладога чытача?

— А вось, — паказвае бібліятэкар кніжную паліцу, дзе пад напісам «Мастацкая літаратура для дзяцей і моладзі» шмат цікавых кніжак.

— Не найлепш, — дабаўляе бібліятэкар, — прадстаўляецца справа з чытальніцтвам беларускай літаратуры.

З прыемнасцю адзначаю, што Мікалай Чыквін не абмяжоўваецца толькі да сцвярджэння адмоўных фактаў. Ён шукае сродкаў, якія маглі б выкараніць гэтыя факты. Бібліятэка прымае ўдзел у двух конкурсах: «Веды жыць дапамагаюць» і «Кожны беларус чытае кніжкі на роднай мове». На пачатку лютага супольна з мясцовай школай бібліятэка намерана наладзіць у сваёй вёсцы літаратурны вечар Кандрата Крапівы. Прадбачваюцца таксама сустрэчы з беларускімі паэтамі, пражываючымі ў Польшчы.

Нашу гутарку спыняе селянін, які прыйшоў абмяняць кніжкі. З бібліятэчнай карты даведаўся я, што завуць яго Уладзімір Красько. За гадавы перыяд часу прачытаў ён амаль 30 кніжак.

— Які род кніжак найбольш вас цікавіць? — пытаю Уладзіміра Красько.

— Перш за ўсё, — адказвае ён, — кніжкі гістарычнага зместу. Люблю таксама чытаць кніжкі, якія расказваюць аб падзеях апошняй вайны. Вельмі спадабалася мне, напрыклад, «Валакаламская шаша», «У акопах Сталінграда» і «Бой за Сталінград». Гэтыя кніжкі ахвотна прачытаў бы яшчэ раз.

— Якая ў вас адукацыя? — пытаю далей.

— Хаджу на курс для дарослых. Канчаю сёмы клас.

— А якое вашае сямейнае становішча, колькі вам год?

Мне 32 гады, сям'я мая складаецца з чатырох асоб.

У часе, калі гутарыў я з Уладзімірам Красько, да бібліятэкара звяртаецца іншы чытач — грамадзянін Іван Нікіцюк. Просіць ён другі том «Ціхага Дона». На жаль, няма яго ў бібліятэцы, яшчэ ў чытанні. Бібліятэкар прапануе яму іншую кніжку. Івану Нікіцюку 54 год, сям'я яго — 3 асобы. За год часу прачытаў 8 кніжак.

— Кніжка знаёміць мяне, — кажа ён, — з тым, што дзеецца, або дзеялася ў шырокім свеце. Яна мяне пераносіць за сотні — тысячы кіламетраў. Таму я і чытаю.

— Зрэшты, што ж рабіць у доўгія зімовыя вечары? — дабаўляе Уладзімір Красько. — Прыемна зімою пасядзець над кніжкай, пачытаць яе сабе і іншым. Да кніжкі можна прывыкнуць як да гарэлкі.

Гэта праўда, дадам ад сябе, толькі такая розніца, што кніжка прыносіць карысць чалавеку, а гарэлка шкодзіць яго здароўю.

В. Рудчык.

Уладзімір Красько (злева) і Іван Нікіцюк (справа), жыхары вёскі Дубічы Царкоўныя, прыйшлі абмяняць кніжкі да сваёй бібліятэкі. Бібліятэкар, Мікалай Чыквін (па сярэдзіне) раіць ім, што новага прачытаць.

фота — **Г. Рагазінскі**

ЦВІЦІ БЕЛЬШЧЫНА!

(Працяг са стар. 1)

ло, каб сялянскае дзіцё закончыла сярэднюю школу. Да вайны была ў Бельску толькі адна гімназія, у якой вучыліся дзеці заможных людзей. Зараз у Бельску працуе 6 сярэдніх школ. Педагагічны ліцэй у наступных гадах будзе рэарганізаваны на паўвышэйшую навучальную ўстанову — настаўніцкую студыю.

Неабходна падкрэсліць і тое, што да вайны нідзе не навучаліся дзеці роднай беларускай мове. Зараз там, дзе жыве беларускае насельніцтва, у пачатковых школах дзеці вывучаюць сваю мову і літаратуру. У Бельску існуе таксама Беларускі агульнаадукацыйны ліцэй.

За мінулае 16-годдзе пабудавана на вёсках 16 новых прасторных школьных будынкаў, а ў Бельску пабудаваны Педагагічны ліцэй, школа № 2, Інтэрнат для Тэхнікум сельскагаспадарчай адміністрацыі і Беларускі ліцэй.

У 1961 — 65 гадах запланавана пабудаваць новыя школьныя будынкі ў Алендрах, Крывой, Сяклюках, Спешыне, Сабятыне, Самулках Вялікіх, Андрыянках, Залусках, Рэдутах, Стацэвічах, Красноўсі, Бадаках, Рэпісках і Мулявічах. У Алексіне ўжо будуецца школа-помнік 1000-годдзя, а вясною распачнецца будова далейшых трох школ.

Побач з асветай развіваюцца ў павеце цэнтры культуры. Існуе 7 грамадскіх і 15 вясковых святліц, 25 бібліятэк і 142 бібліятэчныя пункты. А да вайны ані святліц ані бібліятэк на вёсках Бельскага павета зусім не было.

Агромныя дасягненні мае Бельшчына і ў ахове здароўя.

Да 1939 года ў Бельскім павеце былі дзве бальніцы — у Бельску і Бранску. На вёсках былі толькі 3 акушэркі. Увесь медыцынскі персанал налічваў тады ў павеце 15 чалавек, у гэтым толькі 9 лекараў. Зараз у павеце працуюць 22 лекары. Існуюць 4 асродкі аховы здароўя на вёсках, 5 радзільных дамоў, 7 акушэрскіх пунктаў і 15 фельчарскіх. Агулам у ахове здароўя працуе зараз 160 асоб кваліфікаванага персанала.

Сёння бальніцы павета маюць 132 месцы. У хуткім часе, бо ўжо ў ліпені гэтага года, будзе аддана да эксплуатацыі новапабудаваная бальніца ў Бельску з агульнай колькасцю 246 ложак.

У кожнай галіне Бельшчына мае агромныя дасягненні. Шпаркімі крокамі шагае яна ўперад. Назаўсёды закончылася ў мястэчках беспрацоўе, а на вёсцы «голад зямлі». Многія сяляне знайшлі працу ў гарадах. Іх дзеці вучацца ў сярэдніх і вышэйшых школах, працуюць спецыялістамі ў розных галінах народнай гаспадаркі.

Настаў новы час. Расцвітае Бельшчына. Новая пяцігодка ўзбагаціць яе ў яшчэ новыя дасягненні.

М. ХМЯЛЕЎСКІ

У святліцы Гарадскога аддзела БГКТ у Беластоку

За партыяй шахматаў.

фота — Г. Рагазінскі

З настаўніцкай нівы

А дзе праграма...?

Гэты загаловак з'яўляецца проста запытаннем многіх выкладчыкаў беларускай мовы ў пачатковых школах. Зразумела, што без належнай праграмы цяжка выкладаць кожны прадмет, у тым ліку і беларускую мову. Але ці сапраўды настаўнікі поўнасцю пазбаўлены компаса, якім, несумненна, з'яўляецца праграма?

Міністэрствам асветы была апрацавана і выдадзена ў форме брашуры праграмная інструкцыя для выкладання ў пачатковых школах беларускай мовы як прадмета. Ёю мелі карыстацца і карысталіся таксама выкладчыкі беларускай мовы. У сувязі з малым тыражом праграмнай інструкцыі Куратарыум Беластоцкай школьнай акругі перавыдала яе адбіткай на шапірографе ў ліку 200 экземпляраў і вырашана было, што пры дапамозе інспектаратаў асветы гэтая праграмная інструкцыя будзе пераслана да ўсіх школ, дзе выкладаецца беларуская мова. Іншая справа, што некаторыя школы не атрымалі нават гэтай праграмнай інструкцыі.

Хочам падаць настаўнікам прыемную вестку. Як мы даведаліся ў Куратарыуме ў Беластоку, у сакавіку г. г. будзем мець ужо новую праграму па беларускай мове для абодвух тыпаў школ.

М. Кураш

КАРЫСНЫ КУРС

Таксама як і ў мінулым навучальным годзе, так і ў бягучым годзе Куратарыум Беластоцкай школьнай акругі арганізавала курс для выкладчыкаў беларускай мовы пачатковых школ. Адбыўся ён у Бельску Падляшскім у час зімовых канікулаў і працягваўся 7 дзён. У курсе ўдзельнічала 35 асоб. Выкладчыкам літаратуры быў Сямён Раманчук, а граматыкі — Люба Філіпік. Вельмі спадабаліся настаўнікам лекцыі па методыцы навучання ў спалучаных класах па беларускай мове вопытнага настаўніка Міколы Лебядзінскага.

Як сцвярджаюць настаўнікі, курс быў вельмі карысным з увагі на добрую арганізацыю і абеспячэнне яго добрымі выкладчыкамі. Яны выражаюць глыбокую ўдзячнасць Куратарыуму Беластоцкай школьнай акругі.

(МК)

Настаўнікі за свецкае выхаванне

У канцы студзеня г. г. у Падазеранах, Беластоцкага павета, адбылася акруговая канферэнцыя настаўнікаў. У канферэнцыі прынялі ўдзел I-шы сакратар Павятовага камітэта ПАРП у Беластоку — Аляксандр Камінскі, прадстаўнік ГП БГКТ — Люба Філіпік, прадстаўнікі інспектарата асветы і настаўнікі дзесяці пачатковых школ. Тэма канферэнцыі — свецкае выхаванне.

Пасля даклада на тэму «Польскія традыцыі барацьбы за свецкае навучанне і выхаванне», які прачытаў кіраўнік пачатковай школы ў Цясоўцы Расціслаў Налівайка, большасць настаўнікаў выказвалася, што са свецкім выхаваннем трэба выйсці шырэй, за рамкі школы.

— Дзеля гэтай мэты, — гаварыў настаўнік Трахімчук, — нам неабходна арганізаваць гурток Таварыства свецкай школы, навязаць цеснае супрацоўніцтва з павятовым праўленнем ТСШ, і, выкарыстоўваючы матэрыялы на тэму свецкага выхавання, распачаць канкрэтную ўсведамляючую працу сярод пазашкольнага асяроддзя. Такім чынам, уздзейнічаючы на свядомасць бацькоў, лепш трапім са свецкім выхаваннем да вучняў.

У заключэнні канферэнцыі настаўнікі арганізавалі гурток ТСШ, да якога прыступіла 33 асобы. Пасля канферэнцыі настаўнікі арганізавалі супольны абед і вечарынку, на якой да позніх гадзін чуліся беларускія і польскія песні, кружыліся пары.

(вб)

І не толькі куток этнографа

Заклік «Нівы» да чытачоў, каб збіралі і дасылалі этнаграфічны матэрыял у рэдакцыю дзеля яго публікацыі трэба лічыць вельмі карысным пачынаннем. Гэты заклік слушны, і даўно ўжо ўзнікла патрэба, каб яго зрабіць. Першая і другая сусветныя войны знішчылі велізарную колькасць этнаграфічных цэннасцей, а тое што ўцалела адступае пад націскам прагрэсу і культуры. Таму мы — чытачы свайго штотыднёвіка — павінны глыбока ўспрыняць заклік «Этнаграфічнага кутка», які не павінен быць для нас абыякавы. Наша зямля надзвычай багата легендамі, якіх вытокі знаходзяцца недзе ў глыбіні вякоў. Многія курганы, гаі, крыніцы, старыя могілкі ці векавыя дрэвы на Беласточчыне авеяны народнымі апавяданнямі і сказамі. У іх можам знайсці невычэрпнае багацце мудрасці, мастацкасці і здзіўляючай фантазіі нашых продкаў, якім мы бязмежна ўдзячны за іх каштоўную вусную спадчыну. І таму нашым святым абавязкам з'яўляецца збіранне і клапатлівае ахоўванне ўсіх гэтых каштоўнасцей, якія з уміраннем іх носьбітаў — старых людзей — беспаваротна гінуць. Агульнымі намаганнямі нашага грамадства трэба ўдзяліць шмат часу ратаванню этнаграфічных і фальклорных матэрыялаў пакуль яшчэ не запозна. А трэба быць упэўненым, што будучыня належным чынам ацэніць наш уклад у гэтую высакародную справу.

Кожны, хто вядзе запіс вуснай творчасці павінен вельмі сумленна ўсё натаваць, не мае права нічога ад сябе дадаваць, дапаўняць. Усе назвы, выступаючыя, напрыклад, у легендзе ці песні павінны быць запісаны правільна, без нейкіх словазмяненняў. Гэта тым больш важна, што зараз новая рэчаіснасць уплывае на змяненне назваў рэк, вёсак, узгоркаў, крыніц, ручайкоў, якія ў народнай памяці захавалі сваю назву (часта стараславянскую), звязаную з нейкай падзеяй, з гістарычным мінулым. Прыгадаем дзеля прыкладу наступную з'яву. Першы мацнейшы ўдар урочышчам, вакол якіх з цягам вякоў народ склаў шмат цікавых апавяданняў, быў нанесены ў другой палове XIX стагоддзя, у час скасавання прыгонніцтва. Тады, у выніку аграрнай рэформы сяляне атрымалі зямельныя надзелы ў выглядзе т. зв. трохпалёўкі, якія захаваліся яшчэ ў паасобных месцах да сённяшняга дня. Справа, аднак, у тым, што ў часе рэформы многія старыя прыгожыя назвы замяняліся, спрошчваліся новымі назвамі (гэта датычыла таксама ўрочышчаў); напрыклад, узніклі такія, як Загумене, Задвор'е, Падлесны, Падрэчны і г. д. Аднак шмат назваў колішніх урочышчаў датрымалася да сучаснасці. У аколіцы, напрыклад, Малынкі (Беластоцкі павет), дзе я жыву, можам яшчэ сёння сустрэцца з назвамі Ягоднэ, Дудова Горка, Касмынка і шмат іншых, якія праглынула хутарная сістэма, уведзена ў нас у недалёкім мінулым уладай панскай Польшчы. Адвечныя назвы ўрочышчаў замяніліся новымі, крыніцай якіх былі прозвішчы ўласнікаў хутароў, пабудаваных на гэтым месцы.

Задачай нашага пакалення з'яўляецца дбайнае вывучэнне мінулага роднай зямлі на аснове не толькі этнаграфічных, але і фальклорных матэрыялаў. Зразумела, што гэта толькі пад сілу знаўцам, вучоным ды наогул спецыялістам у гэтай галіне. Аднак кожны з нас можа і павінен пацікавіцца матэрыялам, якога шмат навокал нас.

Нашыя бабкі і дзяды ведаюць шмат цікавага. Хай жа тады дачка, сын ці ўнукі зацікавяцца легендамі і песнямі старога пакалення, уважліва запішуць іх і дашлюць у «Ніву». А пасля гэты матэрыял будзе ўжо крыніцай сур'ёзнага вывучэння спецыялістамі. Таму не толькі куток этнографа павінен прыцягваць нашую вялікую ўвагу. Разумнае і любоўнае стаўленне да вуснапаэтычнай творчасці нашых продкаў — гэта абавязак нас усіх, якім дарагая родная гісторыя.

Міхась КРАСОЎСКІ
Малынка

Хата ў Шчытах (Бельскі павет).

фота — Г. Рагазінскі

У кожнай вёсцы новы склеп

(Працяг са стар. 1)

Новыя склепы, у першую чаргу, будуць будавацца там, дзе насельніцтва грамадскім чынам падымецца выканаць прынамсі 1/3 частку коштаў пабудовы; 2/3 часткі коштаў інвестыцый будзе фінансаваць ПЗГС.

— Ці ёсць такія вёскі, у якіх сяляне выказваюць ахвоту дапамагчы ПЗГС?

— Ёсць. Сходы на гэтыя тэмы праводзіліся ў вёсках Старое Ляўкова, Семяноўка, Дубічы Царкоўныя і ў другіх. Сяляне ахвотна падтрымоўваюць ініцыятыву ПЗГС. Варта падкрэсліць, што ў гэтай справе шмат клопатаў праяўляюць кіраўнікі Нараўскай ГС і асабліва Пятро Савіцкі, Мікола Зубрыцкі і Кастусь Кабаць. Яны часта бываюць у паасобных вёсках, гутараць з людзьмі.

— Дзе прадбачваецца распачаць будову новых склепаў у гэтым годзе?

— Плануем распачаць і закончыць будову ў трох вёсках Гайнаўскага, Нараўскага, Нарвенскага, Кляшчэляўскага ГС-аў і адзін у Белавежы.

— Ці апрача пабудовы склепаў прадбачваеце нейкія іншыя інвестыцыі?

— У бліжэйшых гадах будзем будаваць у Нараўцы: пякарню, мясную, сялянскі гандлёвы дом, разлеўню піва і газіраванай вады.

У Нарве: пякарню, мясную, разлеўню піва і газіраванай вады, сялянскі гандлёвы дом і гасподу.

У Гайнаўцы: пякарню, разлеўню піва і газіраванай вады.

У Кляшчэлях: пякарню, мясную, разлеўню піва і газіраванай вады.

У Белавежы: сялянскі гандлёвы дом і гасподу. Плануем таксама пабудаваць гасподы ў вёсках: Чыжы, Трасцянка, Старое Ляўкова і Кленікі.

Апрача гэтага хочам арганізаваць услуговыя пункты, такія, як выпазычальні сельгасмашын, рамонтная база сельгасмашын і прыладаў у тых мясцовасцях, дзе яны найбольш патрэбны.

— Ну, што ж, намеры вельмі шырокія. Застаецца толькі пажадаць як найхутчэйшай рэалізацыі ўсіх гэтых патрэбных мерапрыемстваў.

— Мы са свайго боку, — сказаў у заключэнні нашай гутаркі старшыня ПЗГС, — паложым усе намаганні, каб выканаць іх поўнасцю і асабліва націск паложым на пабудову новых склепаў. Бо калі разыходзіцца аб забеспячэнне склепаў у паасобныя тавары, дык яно ў апошнім перыядзе значна палепшылася. Разыходзіцца толькі аб карэннае паляпшэнне ўмоў нашага вясковага гандлю, аб яго эстэтыку. Пры дапамозе сялян, на якую мы шмат разлічваем, думаю, што і гэтую справу вырашым паспяхова.

Гутарыў **В. Баршчэўскі**

У СВЕЦЕ МЁРТВЫХ

(Працяг са стар. 2)

Кукурузныя палі тут таксама багаты, як і там. Дрэвы тут цвітуць гэтаксама, і над імі ліецца радасны спеў птушак. Толькі людзі... Дзе ж людзі?

Перад машынай з'явіўся чалавек на кані. Стройны юнак. Ён пад'ехаў да машыны і затрымаўся. «Львіны твар». Той самы «львіны твар», як называюць тут відавочныя прызнакі праказы. Глыбокія маршчыны, распухшыя бровы і губы, выцягнуўшыеся вушныя ракавіны, абвіслыя і блытаючыеся.

Што здзіўляе ў лагеры для пракажоных, — гэта поўная свабода руху і прастор. Няма тут цесных бальнічных палат, узкіх калідораў. Лагер раскінуўся на плошчы 25 квадр. кіламетраў. У пракажоных тут свае невялікія гаспадаркі, свае коні і каровы, яны аруць свае палі, вырошчваюць плады, бульбу, кукурузу, хлеб.

Праз паўгадзіны пасля прыходу доктара Рыоса перад галоўным будынкам было, як у вуллі. Некаторыя прыйшло на кастылях з відавочнай цяжкасцю. Яны ўсміхнуліся, калі доктар Рыос папрасіў іх мінуту пастаяць перад кінаапаратам і вельмі ахвотна згадзіліся на нашу просьбу, каб зняць па чарзе асобныя стадыі хваробы. Стары з наступаючай хваробай, у якога ўвесь твар пакрыты вузлаватымі нарасламі, намагаецца ўсміхнуцца, калі мы здымаем яго з двух метраў і памалу на наш знак паварочвае галаву. Мужчына ў росквіце год з адкрытымі гнойнымі ранамі на назе ўважліва намагаецца крыху падняць паміраючую канечнасць, каб нам не трэба было нахіляцца з апаратам да самай зямлі...

Нечаканы сум ахоплівае цябе, хочацца знайсці словы прабачэння перад гэтымі нешчаслівымі за тое, што ты здаровы. Цябе паляць іх ветлівыя позіркі, іх усмешкі. Чакаеш успышак зайздрасці ў іх вачах, злога жадання перанесці гэтую пачварную і бязмерна драпежніцкую хваробу на ўсё здаровае вакол.

А ў сапраўднасці? Яны стаяць тут ветлівыя перад табою і міжвольна адступаюць на некалькі крокаў, калі збліжаешся да іх з камерай.

Гэта не страх перад тым, што іх мукі ўбачаць тысячы другіх вачэй. Гэта боязнь, каб здаровы чалавек не заразіўся...

ЗА ВАМІ СВЕТ МЁРТВЫХ

— Вы кажаце, доктар, што ў лагеры каля 450 пракажоных. Разумеецца, яны раскіданы і па далейшых хатах. якіх мы не бачылі...

Рыос некаторы час маўчаў.

— Так, — сказаў ён урэшце. — Вунь там ззаду, за гэтым грэбнем, знаходзіцца маленькае аддзяленне з некалькімі дзесяткамі вельмі цяжка хворых. Аднак я не раіў бы вам туды ездзіць. Гэта амаль усе выпадкі невылячальныя.

— Доктар, якія лякарствы тут найбольш ужываюцца?

— На жаль, гэта не заўсёды промін або дыязон. Справа ў тым, што амаль усе хворыя жывуць тут на свой кошт. Дзяржаўныя сродкі, якія адпускаюцца на лагер недастатковы для таго, каб лячэнне было бясплатным. Нельга забываць, што абодва новыя лякарствы вельмі дарагія і мала хто з хворых можа сабе пазволіць на гэтую роскаш. 100 пілюль дыязона хопіць на 2 месяцы. Каштуюць яны 24 гуарані. Уколы проміна яшчэ даражэйшыя. Мы даем іх штодзень, акрамя нядзелі, на працягу двух тыдняў, трэці тыдзень, хворы адпачывае. 25 такіх уколаў каштуе 60 гуарані.

Практыкантка на поште зарабляе 15 гуарані ў месяц, працаўнік з некалькігадовым стажам — 30, потым — 40.

Словы доктара Рыоса пераплятаюцца ў нас у галаве з астранамічнымі лічбамі бюджэта на ўтрыманне арміі. Колькі дыязону можна купіць за адзін бамбардзіроўшчык, колькі проміна за атамную бомбу?

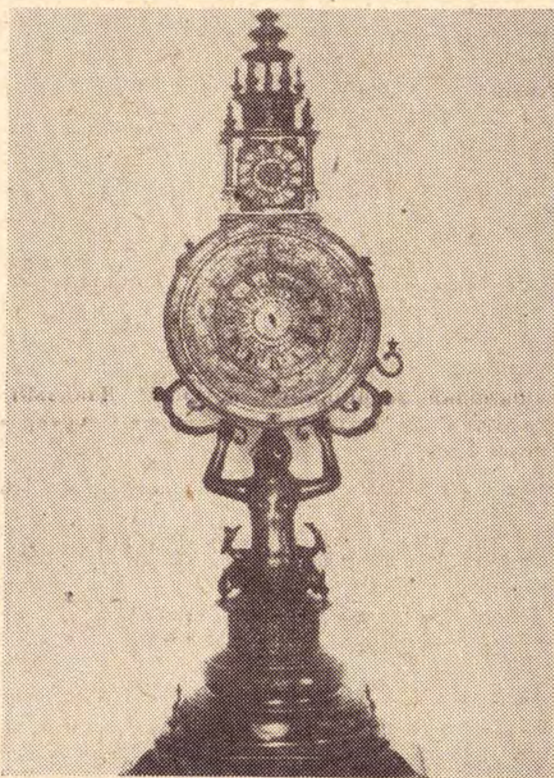
У Санта - Ісабель бяссоннымі начамі людзі падлічваюць, якая сума гуарані патрэбна для таго, каб яны магді вярнуцца праз вароты, за якімі вісіць замок і якія здаровы чалавек адчыняе, абкруціўшы руку кавалкам паперы.

У генеральных штабах падлічваюць, колькі будзе каштаваць смерць здаровых людзей, не хочучы і ведаць аб тым, што чалавецтва вось ужо 3000 год ломіць галаву над праблемай праказы.

Педро замкнуў другія вароты. Рыос уключыў першую хуткасць і даў газ. Потым ён вымавіў нібы думаючы аб апошніх словах:

— Вы вяртаецеся ў свет жывых. За вамі свет мёртвых...

Падрыхтавала
ВЕРА ЛЕЎЧУК

Сярод вавельскіх скарбаў, якія пасля шматгадовага вандравання вярнуліся ў Польшчу, знаходзіцца каштоўны гадзіннік з пачатку XVII стагоддзя.

ЖАЛЕЗНЫЯ нервы

Часта даводзіцца нам чуць: «У гэтага чалавека жалезныя нервы». Безумоўна, што гэта фраза не мае ніякага сэнсу. І вы, несумненна, паднялі б на смех такога чалавека, які цвярдзіў бы, што жалезныя нервы сапраўды існуюць. Нервовыя ж валокны — адна з танчэйшых субстанцый чалавечага арганізма. Нічым нельга іх замяніць. Ці сапраўды нельга?

Член карэспандэнт Акадэміі медыцынскіх навук СССР — Барыс Агнёў — вядомы ў свеце навукі не толькі як фізіолаг і доктар. Яго шырока ведаюць як спецыяліста ў вобласці квантавой механікі, ядзернай фізікі, вышэйшай матэматыкі, кібернетыкі, оптыкі і астраноміі. Менавіта, гэтая глыбіня і рознароднасць ведаў дазваляе Барысу Агнёву праводзіць унікальныя вопыты па распрацоўцы методыкі стварэння пратэзаў нервовых ствалоў.

— Першыя серыі вопытаў па пратэзаванню нерваў, — расказвае Агнёў, — не ўдаваліся нам. Пасля палалі мы эксперыментаваць на сядалішчных нервах сабак. Выразвалі частку сядалішчнага нерва даўжыней да 5 сантыметраў і ставілі пратэзу з электродаў. І так, першых раз у гісторыі хірургіі частку сядалішчнага нерва ўдалося замяніць металёвым пратэзам. У лабараторыі Агнёва зроблена 36 такіх аперацый на 30 сабаках.

Якое ж практычнае значэнне маюць распрацаваныя Агнёвым аперацыі?

— Пры далейшым вывучэнні гэтага пытання, — кажа прафесар, — можна будзе прымяніць наш метад у клінічных умовах. У медыцынскай жа практыцы бывае шмат выпадкаў, калі з прычыны разрыва або паранення нерва наступаюць паралічы канчын, парушаецца іх функцыя. Калі парвецца сядалішчны нерв — аднімае нагу. Пры парушэнні функцыі нерва зроку або вуха, чалавек слепне, або перастае чуць. Нашы доследы даюць магчымасці эксперыментаваць і ў галіне адраджэння гэтых органаў. Нам ужо ўдалося ўжывіць электрод у глядзельны нерв сабакі. Пры гэтым сабака не страціў магчымасці бачыць.

Яйку птушкі... толькі 10 мільёнаў год

На міжнароднай канферэнцыі па вывучэнню флоры і фауны Карпат цікавае паведамленне зрабіў дырэктар Львоўскага навукова - прыродазнаўчага музея Акадэміі навук Украінскай ССР Н. Чаркашчанка.

— Паблізу курортнага гарадка Варохты мудрагелістa нагрувaздзіліся скалы. Сярод іх прабілі сабе дарогу воды імклівага Прута. На яго бераг многа асыпаецца каменняў. Такі асыпак даследавала экспедыцыя Львоўскага ўніверсітэта на чале з гемарфолагам Б Лешчуком. На адным з каменняў быў выяўлен глыбокі след кіпцюрастай лапы, адбітак водныбалоцістых раслін. Амаль побач ляжаў чорны прадмет правільнай яйкападобнай формы.

Гэты прадмет аказаўся яйкам, адкладзеным 10—15 мільёнаў год назад. Яйка пакрыта вапнавай шкарлупінай, таўшчыня якой перавышае адзін міліметр. Яго даўжыня па восі — 85,5 міліметра, вага дасягае 600 грамаў. Пад шкарлупінай знаходзіцца цёмная крамністая маса, удзельная вага якой большая за ўдзельную вагу жалеза.

Рэдкая знаходка ў раёне Варохты градстаўляе вялікую цікавасць для навукі. Яна дае магчымасць глыбей вывучыць гісторыю паходжання жывёльнага і раслінныга свету Карпат.

У с я к а я ў с я ч ы н а

ГЭТАГА ЯШЧЭ НЕ БЫЛО

Да гэтага часу ўсе перакананы ў тым, што найлепшым месцам адпачынку для каня з'яўляецца хлеў з мяккім саламяным падсцілам. Але жывёла таксама мае свае капрызы. Чатырохножны прыяцель аўстрыйскага дрэсіроўшчыка Космайера праводзіць ноч у ложку. Апрача таго любіць ён спаць у чыстай піжаме. І толькі тады, як гэта бачым на здымку, можа ён спакойна палажыцца спаць.

АД СЁМАГА ГОДА ЖЫЦЦЯ

Ужо ад сёмага года жыцця пачынаецца палавое ўсведамленне дзяцей у шведскіх школах. У гэтым перыядзе дзеці вучацца аб розніцах паміж поламі, а таксама аб тым, як прыходзіць чалавек на свет. Дзяцей у 14—16 год знаёміцца з праблемамі кантролю нараджэнняў, а моладзь у 17—20 год знаёміцца са справай пачуцця адказнасці ў каханні і палавым жыцці. Прыблізна таксама выглядае гэтая сітуацыя ў Даніі.

МОСТ НАД КАНАЛАМ ЛА-МАНШ

Нядаўна група лонданскіх інжынераў апрацавала праект будовы моста над каналам Ла-Манш. Даўжыня яго 32 км. Як інфармуюць аўтары, перавага гэтага праекта над вядомым праектам будовы падводнага тунеля выражаецца перш за ўсё ў тым, што кошт яго будзе меншы на 110 мільёнаў долараў. Апрача таго будзе большая прапускная здольнасць моста, бо прадугледжваюцца 4 струі руху. Будова моста працягвалася б 6 год.

ЦАНА СМЕРЦІ

Штогод на цэлым свеце выдаецца 100 мільярдаў долараў на ўзбраенні. Сума гэта раўняецца вартасці ўсіх тавараў, якія знаходзяцца ў міжнародным абароце. Вучоныя аблічылі, што за кошт прадукцыі аднаго бамбардзіроўшчыка можна збудаваць 30 школьных будынкаў, а за авіяносец металургічны завод.

Карысныя парады

- Плямы ад віна на баваўняным плашчы або сурвэтцы можна выдаліць кіпячым малаком.
- Для таго, каб скура рук была белая, націрайце іх цёплай бульбянай кашай, зваранай на малацэ.
- Калі вы хочаце атрымаць з лімона больш соку, перад тым як яго выціскаць, пакладзіце лімон у гарачую ваду.
- Лімон на працягу некалькіх месяцаў можна добра захаваць не толькі ў халадзільніку. Ён доўга будзе свежым, калі яго загарнуць у папяросную ці пергаментную паперу і пакласці ў сухі пясок.
- Кофе атрымаецца больш смачным, калі пры падсмажванні сухога зерня ў яго дадаць сметанковае масла і цукровую пудру. На 600 гр сухога зерня трэба ўзяць сталовую лыжку масла і чайную лыжку цукровай пудры.
- Пры гатаванні капусты не выкідвайце храпкі — у іх многа вітаміну С. Таму іх трэба ачысціць і, дробна нашынкаваўшы, пакласці разам з капустай варыцца. Добра выкарыстаць іх для салату.

Плывучая шахта золата

У фабрыцы ім. Куйбышава ў Іркуцку сканструявана першую на свеце плывучую шахту золата, якой карыстаюцца ў здабычы гэтага каштоўнага металла з дна сібірскіх рэк. Гэта вялікая плывучая капарка, якая важыць 1200 тон. Даўжыня яе 82 метры. Магутныя чарпакі капаркі, аб'ёмам 210 літраў кожны, здабываюць з дна ракі жвір, а пасля транспарцёры пераносяць яго да розных сітаў, на якіх аддзяляюцца навват найменшыя крушынкі золата і збіраюцца ў спецыяльных замкнутых памяшчэннях. Што некалькі гадзін гэтыя памяшчэнні адкрываюцца камісійна і вымаецца з іх перамытае золата. Плывучая шахта аплочваецца толькі ў такім выпадку, калі рачны жвір мае ў сабе большую колькасць залатога пяску. А трэба ведаць, што сібірскія рэкі маюць яго шмат. Паводле вылічэнняў заходнееўрапейскіх экспертаў Савецкі Саюз займае ў сусветнай прадукцыі золата другое месца, па Саюзе паўднёвай Афрыкі.

З жыцця БГКТ у Сямяціцкім павеце

НОВЫЯ ГУРТКІ

Нядаўна ў Вычулках утворана гурток БГКТ, які налічвае 11 членаў. Старшынёй праўлення гуртка выбрана Марыся Дэмчук.

25 студзеня г. г. паўсталі гурткі нашага таварыства ў Літвінавічах і Тымянцы.

Гурткоўцы з Тымянкі вырашылі актывізаваць дзейнасць мастацкага калектыва, а таксама задбаць аб наладжанні матаровага і кулінарнага курсаў. У гурток уступіла 22 асобы. Старшынёй выбрана мясцовага настаўніка Мікалая Крыстыянюка.

(СЯ)

*

24 студзеня г. г. у вёсцы Зубачы адбыўся сход, на якім прадстаўнік аддзела БГКТ у Мілейчыцах грам. Мартыновіч расказаў аб дзейнасці Беларускага грамадска - культурнага таварыства. Сход пастанавіў арганізаваць у вёсцы гурток БГКТ. Уступіла ў гурток 11 членаў. Узначаліў яго настаўнік беларускай мовы Ўладзімір Левоцюк. Сакратаром выбрана Зою Мароз, скарбнікам — Сяргея Мусюк.

С. Март
Зубачы

*

24 студзеня ў памяшканні мясцовай пачатковай школы ў Клюковічах адбыўся сход нашай грамадскасці. На сходзе прысутнічаў прадстаўнік ГП БГКТ Сакрат Яновіч. Тут абмяркоўвалася дзейнасць беларускага таварыства ў Польшчы. Многія прысутныя на сходзе выявілі жаданне ўступіць у члены БГКТ. У выніку членскія дэкларацыі падпісала 18 асоб — усе маладыя людзі. Выбрана таксама праўленне гуртка, у склад якога ўвайшлі: Кастусь Кірысюк (старшыня), настаўніца Вера Зіневіч (сакратар), Віктар Давідзюк (скарбнік). У рэвізійную камісію ўвайшлі Міхась Бубель і Аляксандр Грыцюк.

Новы гурток БГКТ вырашыў распачаць сваю дзейнасць ад наладжання маторнага курса і пастаноўкі п'есы.

К. Савін
Клюковічы

Перамены не абмінулі і нашу вёску

Народная ўлада прынясла з сабою значныя зрухі ў жыцці нашых вёсак. Старэйшае пакаленне добра памятае часы санацыі, калі сялянскія дзеці не маглі вучыцца, а павінны былі ісці ў наймы да кулакоў ці ў пастухі. Такія толькі былі перспектывы падрастаючага пакалення.

Зараз для моладзі адкрыты ўсе шляхі. Яна можа авалодваць ведамі, можа здабываць любыя кваліфікацыі, працаваць на розных пасадах, хай нават на самых адказных.. Вось хаця б вёска Гураны (Сакольскі павет). Тут сёння знаходзіцца ГРН, паштовая ўстанова і крама. Электрычнае святло дазваляе культурна і карысна праводзіць лоўгія зімовыя вечары. У вольны ад працы час, вечарам, можна пасядзець над займальнай кнігай, пачытаць цікавы часопіс, штодзённую газету. Прыемна таксама зайсці ў бібліятэку, дзе на паліцах кожнага палоняць хвалюючыя творы нашых аўтараў. Электрычнасць — гэта крыніца шматлікіх дабрадзействаў. Вось, напрыклад, радыёпрыёмнік. Тут і музыка, і цікавыя інфармацыі ці карысныя парады для сялян.

У мінулым годзе ў Гуранах закончылася будова сямікласнай школы, дзе дзеці вывучаюць таксама родную беларускую мову, а часам прыязджае тут і аб'яздное кіно.

Лепшыя ўмовы жыцця, вышэйшая культура на вёсцы, развіццё асветы — усё гэта прыкметы новага жыцця, якое з'явілася ў нас за час Народнай Польшчы.

Жэня Гламбоцкая
Грыбоўшчына

„NIWA"

Redaguje Kolegium. Adres redakcji: Białystok, ul. Wesołowskiego 1 tel. centr 37-41 red naczelny i sekretariat 25-89.
Wydawca Białostockie Wydawnictwo Prasowe RSW „Prasa".
Warunki prenumeraty w Polsce: miesięcznie — 2.40 zł, kwartalnie — 7.20 zł półrocznie — 14.40 zł, rocznie — 28.80 zł.
Wpłaty kierować na PKO Nr 12-6-1312 w Białymstoku dla PUPiK „Ruch". Na odwrocie należy zaznaczyć na jaki adres dokonano wpłaty i podać tytuł pisma.
Prenumeratę na „Niwę" przyjmują również wszystkie urzędy pocztowe i listonosze w całym kraju. Cena prenumeraty za granicą: kwartalnie — 10.15 zł, półrocznie — 20.30 zł i rocznie — 40.60 zł. Należność za prenumeratę za granicą wpłacać na konto PKO Nr 1-6-100024 PKWZ „Ruch" Warszawa.
Zamówienia na „Niwę" z krajów europejskich jak i zamorskich (z wyjątkiem krajów demokracji ludowej) należy kierować pod adresem CHZ „ARS POLONIA" Warszawa, Krakowskie Przedmieście nr 7. Obowiązuje przedpłata na konto N.B.P. Warszawa 2-6-51. Prenumerata roczna wraz z przesyłką zwykłą wynosi $ 4.16
Nkł. 5.000 Bltk B-2

Мастацкі гурток — удзельнік конкурса

Мастацкі гурток з вёскі Ляшукі на Гайнаўшчыне прымае ўдзел у конкурсе ГП БГКТ пад назвай — «Найлепшыя беларускія мастацкія гурткі ў грамадскай працы». У рамках гэтага конкурса гурток з Ляшукоў 8 студзеня даў выступленне ў святліцы Ст. Нараўка, на якім пабывала каля 200 асоб. У праграме выступлення — вадэвіль «На ўскраіне сяла» і п'еса «Толькі так». Апрача гэтага дэкламаваліся вершы з беларускага каляндара на 1961 г., а таксама спяваліся народныя песні.

(ся)

Вокладка зборніка фельетонаў Дзядзькі Левана, які гэтымі днямі выйшаў з друку. Аўтар вокладкі Тэрэса Бэйнаровіч - Кавяза.

І Ў ВОЙШКАХ МАТАЦЫКЛЫ

25 студзеня г. г. у Войшках (Бельскі павет) закончыўся маторны курс, арганізаваны Ваяводскім аддзелам Таварыства ведзы практычнай. Курс стаяў на вельмі высокім узроўні, аб чым сведчыць дзяржаўны экзамен, які злажылі амаль усе 40 асоб. Варта падкрэсліць, што некаторыя курсанты купілі сабе матацыклы. Зараз у Войшках ёсць ужо 17 матацыклаў. А многія нашы аднавяскоўцы думаюць аб куплі новых машын.

Карыстаючыся аказіяй, хачу ад імя ўсіх удзельнікаў курсу шчыра падзякаваць Таварыству ведзы практычнай, а асабліва яго выкладчыкам, Феліксу Лосю і Канстанціну Сіліванюку, якія палажылі шмат намаганняў, каб курс адбыўся паспяхова.

Уладзімір Корх
Войшкі

ВЫСТАЎКІ

У святліцы ў вёсцы Аўгустова пад Бельскам адкрыта выстаўка «З жыцця БГКТ», якая раней пабывала ў вясковым доме культуры ў Орлі (Бельскі павет).

*

У прасторных калідорах новай школы ў Мілейчыцах (Сямяціцкі пав.) экспануецца выстаўка пад назвай «З жыцця Савецкай Беларусі». Выстаўка выклікала вялікую цікавасць.

(ся)

ПРЫЧЫНАЙ — ГАРЭЛКА

Найчасцей бывае так: муж вяртаецца позна дахаты, гарэлку чуць ад яго на паўкіламетра, а галодныя дзеці плачуць ад страху перад сваім бацькам. Няхай толькі жонка што - небудзь скажа, муж адказвае кулаком або іншымі прыладамі. Дастаецца тады і дзецям. Нашае права лічыць злачынствам гэткія паводзіны мужоў або іншых членаў сям'і. За пабоі жонак і дзяцей у апошнім часе пракуроры загадалі арыштаваць Рыгора Амбражэвіча з Беластока (вул. Кракоўская 8, кв. 3), Мар'яна Вертэля з Беластока (вул. Сенкевіча 5, кв. 73), Антона Мрачкоўскага з Старасельц (вул. Врацлаўская 4) і Ўладзіміра Непраўскага з Гайнаўкі (вул. Пер'ева 10).

РАЗБОЙНІК ПАД КЛЮЧОМ

Чэслаў Здунак з вёскі Ялоўка ў Дуброўскім павеце каменем скалечыў руку Рамуальдзе Здунак, жыхарцы той жа вёскі. Пракурор у Саколцы загадаў арыштаваць Здунака.

ВОСЬ ДА ЧАГО ДАВЕЎ САМАГОН

Северыну Ягораву з вёскі Сескі ў Бельскім павеце, Генрыху Машосю з вёскі Генюшы ў Сакольскім павеце і Дар'і Ігнатовіч з вёскі Вераб'і ў Беластоцкім павеце прыйшлося пабываць пад міліцэйскім ключом за прадукцыю і распаўсюджванне самагонкі.

П. Бяда

Абмеркаванне працы прысвечанай »Грамадзе«

На чарговых пасяджэннях дыскусійнага клуба, існуючага пры Варшаўскім аддзеле БГКТ, 20 і 27 студзеня г. г. адбылося абмеркаванне цікавай працы былога дзеяча КПЗБ і «Грамады» Аляксандры Бэргман «З гісторыі нараджэння Беларускай сялянска - рабочай грамады». У абмяркоўцы працы прыняло ўдзел звыш 20 асоб. Цікавая была дыскусія над працай, у якую ўключылася значная колькасць прысутных.

Гэтая каштоўная праца будзе надрукавана ў часопісе «З поля валькі», які выдае аддзел гісторыі партыі ЦК ПАРП.

В. Ш.

Літаратурныя сустрэчы

30 студзеня вёску Крывец на Гайнаўшчыне наведаў наш паэт Віктар Швед з Варшавы. Удзень сустрэўся ён з вучнямі мясцовай школы, якім прачытаў рад сваіх дзіцячых вершаў.

Вечарам адбылася сустрэча паэта з дарослым насельніцтвам вёскі, масава прыбыўшым да будынка прыгожай мясцовай школы.

Віктар Швед меў таксама сустрэчу з вучнямі школы ў Семяноўцы.

(ся)

Канцэрты »Лявонніхі«

У нядзелю, 29 студзеня г. г., беларуская эстрада «Лявоніха» выступіла ў вёсцы Парцава і Орлі на Бельшчыне. На гэтых канцэртах пабывала каля 550 асоб.

(ся)

Вясёлы вечар

28 студзеня г. г. у вёсцы Агароднікі (Бельскі пав.) адбылася вясёлая вечарынка ў хаце Хвядоса Карпюка, на якую прыехалі вучні пачатковай школы ў Пасынках. Яны выканалі рад песень, а таксама паставілі п'есу «На ўскраіне сяла» і «Толькі так». На вечарынцы прысутнічала шмат людзей.

Калі разыходзіцца аб пастаноўку, дык у п'есе «На ўскраіне сяла» найлепш сваю ролю выканаў Хвядос (Яўгень Пракапюк), а ў п'есе «Толькі так» — Юрка (Даніла Анафрэюк).

Дзеці з Агароднік, якія вучацца ў Пасынках, запрасілі сваіх сяброў і сябровак на вечарыну. Пасля яе пачаліся танцы. Усімі культурнымі мерапрыемствамі ў Агародніках «дырыжыраваў» настаўнік пачатковай школы ў Пасынках Янка Суліма.

Вучні з Агароднік

Аб творчасці Міхася Лынькова

Гэтымі днямі Галоўнае праўленне БГКТ у Беластоку надрукавала на шапірографе літаратурны мантаж — «Таленавіты мастак слова» (аб творчасці Міхася Лынькова). Тыраж выдання — 3000 экземпляраў.

Гэты мантаж кальпартуецца бясплатна павятовымі праўленнямі сельгасгурткоў, аддзеламі беларускага таварыства, павятовымі бібліятэкамі і павятовымі праўленнямі ЗМВ.

Аўтарам гэтага выдання з'яўляецца мгр Люба Філіпік.

(ся)

У Дубінах кіпіць культурная работа

Многа зышлося народу ў нядзелю, 29 студзеня, да мясцовай школы ў Дубінах пад Гайнаўкай.

Адбывалася тут сельскагаспадарчая маладзёжная адгаданка «Згадуй - згадуля», наладжаная па ініцыятыве курсантаў са школ сельскагаспадарчай падрыхтоўкі з Навакорніна, Ласінкі і Дубін.

У гэтай «Згадуй - згадулі» першае месца заваяваў Грыша Шварц з Навакорніна, за што атрымаў электрычны прас.

На «Згадуй - згадулі» апрача прадстаўнікоў павятовых улад прысутнічалі таксама прадстаўнікі Беларускага таварыства і ЗМВ.

Вечарам вельмі ўдала выступіў тут беларускі мастацкі гурток з Навакорніна з пастаноўкай п'ес «Боты» і «Суд». У вечарыне прыняў удзел запрошаны ў Дубіны паэт Віктар Швед, які ва ўступным слове да насельніцтва шырока расказаў аб пяцігоддзі беларускага таварыства.

(ся)

Зайшоў я да фабрыканта аружжа з цікавым праектам новай бомбы.

— Якая забівальнасць вашага вынаходства? — запытаў фабрыкант.

— Дзесяць мільёнаў людзей, — адказаў я.

Фабрыкант пачмокаў ад задавалення, але аднёеся да мяне абыякава.

— Гм... Лік гэты нічога сабе, — адказаў. Папрацуйце яшчэ над гэтым, малады чалавек. Фабрыкант ведаў, як прамовіць да маёй амбіцыі. Не прайшло шмат часу і я ўжо мог прадставіць яму новы праект.

— Бомба мая знішчае поў мільярда людзей, — далажыў я.

Гэтая вестка зрабіла фабрыканту прыемнасць. Аднак і гэтым разам не пахваліў ён мяне, мабыць, каб не ўздумалася мне перастаць на здзейсненым.

— Не пакідаць распачатай працы, — адказаў. — Не зневажаць цяжкімі пачаткамі!

Гультаём я не быў ніколі. Незадоўга бомба мая атрымала сілу замяніць у купку попелу мільярд людзей. На гэты раз фабрыкант паціснуў мне руку.

— Ну, ну... Гэта ўжо нешта ёсць. Вы маеце перад сабою будучыню, малады чалавек, — сказаў ён.

Ашаломлены подзвігам і пахвалай я закасаў рукавы і яшчэ з большай стараннасцю ўзяўся за працу. Прайшло некалькі дзён і я задыханы ды спацелы ўварваўся ў кабінет фабрыканта.

— Паўтара мільярда! — закрычаў я, прычыніўшы дзверы.

Фабрыкант замурлыкаў ад задавальнення.

— Вось, што значыць пастаянна імкнуцца да ідэала, — павучыў ён мяне па-бацькоўску. — Няма такой дасканаласці, якой чалавечы розум не змог бы палепшыць!

Пад уплывам гэтых слоў мяне апанавала гарачка палепшвання. Маючы гатовую бомбу на два мільярды людзей, я вярнуўся ад дзвярэй фабрыкантавага кабінета і дадаў яшчэ паўмільярда. Нейкі ўнутраны голас падказаў мне, што я набліжаюся да ідэалу.

Фабрыкант аружжа не мог далей утаіць сваёй радасці, якая аж распірала яго.

— Два і паўмільярда!.. Два і паўмільярда!.. паўтараў ён, танцуючы па кабінеце.

Нацешыўшыся дасягнутым, ён падумаў хвілінку і запытаў:

— А колькі ёсць усіх людзей на свеце.

— Два і паўмільярда, — адказаў я.

Фабрыкант насупіўся.

— Гэта значыць, што і я знаходжуся ў гэтым ліку?

— Ну.. мабыць так, — адказаў я, прадчуваючы нешта недобрае.

Фабрыкант хвіліну быццам сабіраў сілы, а пасля закрычаў прарэзліва:

— Да д... з такой бомбай! — і выкінуў мяне за дзверы.

— Цяжка дагадзіць чалавеку, — думаў я, вяртаючыся дахаты. Яшчэ буду мецъ судовую справу за тое, што хацеў звясці са свету фабрыканта аружжа.

Пераклаў В. Бондар.

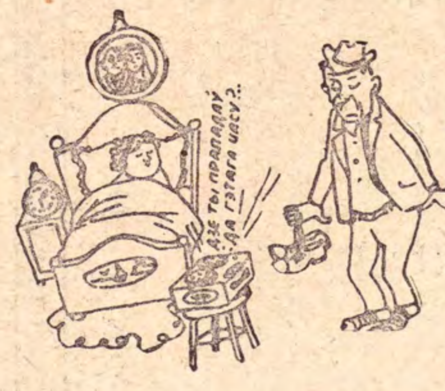

На паляванні.

У дапамогу нясмелым.

Калі далёка за поўнач.

ДВАРАНІН

У хаце вячэралі. Нехта пастукаў у акно.

— Хто там? — спытаў гаспадар.

— Я дваранін, хачу пераначаваць, — пачуўся голас з панадворка.

— Як дваранін, то спі на двары, — адказаў гаспадар.

Шура Галабурда
Альхоўка

У ВОЙСКУ

— За тое, што не аддалі чэсці афіцэру назначаю вам 6 сутак гаўптвахты.

— Дык ён мой вялікі сябра!

— Нічога. Нават каб быў вашым родным братам, то шанаваць яго трэба.

Ваня Лапінскі
Тынкоўшчына

У ШКОЛЕ

Настаўнік пытае вучня:
— Ці развіццё тэхнікі прыдасца ў школе?
— Гэта ўсё на нашу галаў, — адказаў вучань.

Ларыса Якаўлюк
Бельск

ПА ШЛЮБЕ

— Як удаўся жонцы першы кухарскі паказ?
— Фатальна! Прыпаліла не толькі страву, але і кухарскую кніжку.

Аляксандр Федарчук
Падбеле

У ШПІТАЛІ

Пацыент: — Сястра, я баюся, гэта першая аперацыя ў маім жыцці.
Сястра: — Не бойцеся, у доктара таксама першая.

Якуб Сабешук
Паграбы

— Вы, старшыня, фарсун! Ужо трэці касцюм у гэтым сезоне.

РЭАРГАНІЗАЦЫЯ

Ну, скажыце ж, людзі добрыя, чаму з такой цялячай радасцю жэніцца чалавек? І чаму на свеце так заведзена, што мы самі для сябе шукаем няшчасця?

На пачатку жывецца нам не горш ад другіх халасцякоў, а пасля дзяўчыну сабе прыглядзіш і ўсё жыццё дагары нагамі пераварочваецца.

Некаторыя людзі апраўдваюць свваю жаніцьбу, маўляў, асабістую свабоду прысвяціў для гаспадаркі. Без работніцы жа не абыдзешся на гаспадарцы.

Хлусня гэта, ды толькі. Дзеля таго, каб выпіць кубак піва не будзем жа купляць усяго півавармага завода. Работніцу можна наняць без жаніцьбы. Так таней будзе.

Дзяўчаты нашы хітрыя. Кожная толькі і стараецца падчапіць заззяваўшагася. Прыгажуням гэта лягчэй даводзіцца. Але і брыдкія не ўступаюць. Кожная непрыгожая мае ў запасе нешта асаблівае для прыманкі. Бывае, сустрэнеш дзяўчыну, твар у яе зусім авечы, затое грудзі... трымайце мяне, людзі добрыя! Другая, паглядзіш, зусім без фігуркі. Мацi - прырода так яе выстругала, што можна з дошкай спаборнічаць. Паглядзіш ёй у след і за сэрца схопішся. Паходка яе лебядзіная, плывучая. Ножкі спрытныя ды моцныя, ну, проста як у сарны. Неасцярожнага чалавека гэтыя ножкі давядуць проста да шлюбу, нават не згледзіш калі.

У Загсе на жаль, праца пастаўлена зусім па-стараму. Ніякай рацыяналізацыі тут не ўводзіцца пры афармленні шлюбу. Ад гэтага несправядлівасць вялікая. Чаму, напрыклад, ніякіх рэкламацый не прымаюць ад пацярпеўшых? Калі толькі падпісаўся чалавек — каціся каўбасой. А сярод нас ёсць людзі якія пасля некалькіх дзён катаргі, ахвотна разышліся б.

Па - мойму, прышоў час, каб справу рэарганізацыі ўстаноў, якія афармляюць шлюбы, паставіць рабром.

Шлюбы трэба ўвесці часовыя (напрыклад, на час палявых работ) і бестэрміновыя. Хто жадае ажаніцца ўсяго на тры месяцы, калі ласка. А калі мае ахвоту пайсці ў бестэрміновую катаргу, туды яму дарога.

Пры кожным Загсе неабходна арганізаваць аддзел тэхнічнага кантролю. Няхай у гэтым аддзеле кандыдатка на жонку пройдзе праз рукі спецыялістаў.

Апрача гэтага, варта пры Загсе адкрыць пункт замены. Калі прыходзіць кліент з прапановай замяніць сваю 40-гадовую рукадзельніцу, вышываючую крыжыкам, на 25-гадовую, якая ўмее шыць на швейнай машыне, трэба такому пайсці на руку. Можа ў гэтага чалавека машына стаць бяздзейна. Да гэтага нельга дапусціць, таму што згодна з пастановай міністэрства ў пяцігадовым плане ўсе механічныя агрэгаты павінны быць поўнасцю выкарыстаны.

Вось бачыце, людзі добрыя, за такой здавалася б дробязю, як замена жонкі, стаяць важныя справы нашай прамысловасці. Мяне хвалюе толькі адна справа: як хутка наступіць такая рэарганізацыя і ці паспею я замяніць сваю бабу.

Дзядзька Лявон